

پیامدهای کووید ۱۹ برای گزارشگری مالی

S. Gould, C. Arnold

فدراسیون بین‌المللی حسابداران در زیر آورده شده است. مسائلی وجود دارد که باید برای گزارشگری سال جاری در نظر گرفته شود، و همچنین مواردی برای سالهای آینده نیز وجود دارد. ممکن است بعضی از شرکتها مطابق با **استاندارد بین‌المللی حسابداری ۳۴ (IAS 34)** با عنوان «گزارشگری مالی میان دوره‌ای»، در ابتدا آثار مالی را در صورتهای مالی میان دوره‌ای گزارش کنند، که به احتمال شامل استفاده بیشتر از برآوردهای حسابداری خواهد بود. در هر حال، اطلاعات باید اتکاپذیر بوده و همه اطلاعات مالی با اهمیت مربوط برای درک موقعیت یا عملکرد مالی شرکت به‌طور مناسبی افشا شود. همچنین، بسته به این‌که صورتهای مالی با استفاده از **استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS)** تهیه شده باشند یا اصول پذیرفته شده حسابداری ملی (GAAP)، ممکن است تفاوتی در رویکرد وجود داشته باشد.

بحران همه‌گیری کووید ۱۹ و آثار اقتصادی آن بدین معناست که سرمایه‌گذاران و دیگر ذینفعان بیش از هر زمان دیگری به اطلاعات مالی باکیفیت نیاز دارند.

برای دستیابی به این هدف، موسسه‌های حسابداری، مراجع انتظام‌بخشی، سازمانهای عضو **فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC)** و دیگران به‌سرعت توصیه‌ها و رهنمودهایی درباره الزامات حسابداری و گزارشگری مالی در دسترس قرار دادند که باید در پرداختن به آثار مالی کووید ۱۹ هنگام آماده‌کردن صورتهای مالی، در نظر گرفته شوند. بسیاری از این منابع از طریق مرکز منابع کووید ۱۹ فدراسیون به راحتی در دسترس هستند.

برای کمک به تلفیق نکات مهم این رهنمود، خلاصه‌ای از عرصه‌های توجه که باید در نظر گرفته شوند، همراه با پیوندهایی به منابع مهم در مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی

را افشا و آثار مالی آن را برآورد کند. اگر برآورد آن به طور اتکاپذیر و کمی میسر نباشد، باز هم باید یک افشای کیفی شامل بیانیه‌ای که غیرممکن بودن برآورد آثار را اعلام می‌کند، انجام شود. نمونه‌هایی از رویدادهای غیراصلاحی که به طور کلی در صورتهای مالی افشا می‌شود شامل نقض تعهد در قرارداد وام، برنامه مدیریت برای ادامه‌ندادن عملیات یا اجرای بازسازی مهم، کاهش‌های درخور توجه در ارزش منصفانه سرمایه‌گذارهای در دست، و تغییرات بزرگ غیرعادی در قیمت داراییها، پس از دوره گزارشگری است.

شرکتها چگونه باید تداوم فعالیت را ارزیابی کنند؟

استاندارد بین‌المللی حسابداری ۱ (IAS 1) با عنوان «ارائه صورتهای مالی» مدیریت را ملزم به ارزیابی توانایی شرکت برای تداوم فعالیت می‌کند. ارزیابی تداوم فعالیت باید تا تاریخی که صورتهای مالی منتشر می‌شود انجام شود. ارزیابی به دست‌کم اولین دوازده ماه پس از تاریخ ترازنامه، یا پس از تاریخ امضای صورتهای مالی مربوط می‌شود، اما شاید نیاز باشد چارچوب زمانی تمدید شود.

بی‌اطمینانیهای بااهمیت که شک در خورتوجهی درباره توانایی شرکت برای ادامه عملیات بر مبنای تداوم فعالیت طرح می‌کند، باید در صورتهای مالی افشا شود. احتمال زیادی وجود دارد که بسیاری از شرکتها بزرگ و کوچک، و به‌ویژه در بخشهای اقتصادی خاص، مسائلی در رابطه با موقعیت کنونی داشته باشند که باید به‌وسیله مدیریت در نظر گرفته شود. عواملی با گستره وسیع وجود دارند که باید در قضاوت تداوم فعالیت و پیش‌بینی‌های مالی به حساب گرفته شوند، از جمله ممنوعیتهای سفر، محدودیتهای کمکهای دولتی و منابع ممکن برای تامین مالی جایگزین، سلامت مالی تامین‌کنندگان و مشتریان و اثر آن بر سودآوری موردانتظار و دیگر نسبتهای عملکرد مالی بااهمیت، شامل اطلاعاتی که نشان می‌دهد آیا نقدینگی کافی برای ادامه عمل به تعهدات در زمان سررسید وجود دارد یا خیر.

با توجه به بی‌اطمینانی درخور توجه، موارد افشا باید شامل مفروضات و قضاوتهای درخور توجهی باشند که در ارزیابی تداوم فعالیت به‌کار گرفته شده‌اند. ارزیابیها به احتمال باید

شرکتها چگونه باید رویدادهای پس از دوره گزارشگری مربوط به کووید ۱۹ را ارزیابی کنند؟

استاندارد بین‌المللی حسابداری ۱۰ (IAS 10) با عنوان «رویدادهای پس از تاریخ ترازنامه» شامل الزاماتی برای زمانی است که رویدادهای اصلاحی (رویدادهایی که شواهدی درباره شرایطی ارائه می‌کنند که در پایان دوره گزارشگری وجود داشته) و رویدادهای غیراصلاحی (رویدادهایی که دال بر شرایطی هستند که پس از دوره گزارشگری پیش آمده است) باید در صورتهای مالی منعکس شوند. مبالغ شناسایی شده در صورتهای مالی، برای انعکاس رویدادهای اصلاحی، اصلاح می‌شوند، اما برای رویدادهای غیراصلاحی بااهمیت، تنها افشا موردنیاز است.

برای تعیین این‌که رویدادهایی که پس از پایان دوره گزارشگری روی می‌دهند، اصلاحی هستند یا غیراصلاحی، قضاوت لازم است. این امر به شدت به تاریخ گزارشگری و حقایق و شرایط خاص عملیات و زنجیره ارزشی هر شرکت بستگی دارد. ممکن است لازم باشد با توجه به ماهیت شناور این بحران و بی‌اطمینانیهای موردبحث، تا قبل از تاریخ انتشار صورتهای مالی، مدیریت به‌طور مستمر ارزیابیها را بازنگری و به‌روزآوری کند.

در مورد دوره‌های گزارشگری که در ۳۱ دسامبر ۲۰۱۹ یا قبل از آن پایان یافته‌اند، توافق عمومی وجود دارد که آثار شیوع کووید ۱۹ نتیجه رویدادهایی است که پس از تاریخ گزارشگری پیش آمده‌اند (برای مثال در بریتانیا شورای گزارشگری مالی اعلام کرد که کووید ۱۹ در سال ۲۰۲۰ برای بیشتر شرکتهای بریتانیا که صورتهای مالی خود را برای دوره‌های مختوم به ۳۱ دسامبر ۲۰۱۹ تهیه می‌کنند، یک رویداد غیراصلاحی بوده است). برای تاریخهای گزارشگری پس از این تاریخ (برای مثال برای سالهای مالی که به فوریه یا مارس ۲۰۲۰ ختم می‌شوند)، این احتمال وجود دارد که تحولات کووید ۱۹ رویدادی مربوط به دوره جاری باشد که به ارزیابی مستمر برای تعیین میزانی که تحولات پس از تاریخ گزارشگری باید در دوره گزارشگری شناسایی شوند، نیاز دارد.

اگر مدیریت به‌این نتیجه برسد که اثر رویدادهای غیراصلاحی بااهمیت است، شرکت باید ماهیت رویداد

شرایط احتمالی مختلف با مفروضات متغیر را دربر بگیرد که می‌تواند برای در نظر گرفتن ماهیت در حال رشد بی‌اطمینانیه‌ها، به‌روآوری شود.

مدیریت باید آثار موجود و پیش‌بینی شده کووید ۱۹ بر فعالیت‌های شرکت و تناسب استفاده از مبنای تداوم فعالیت را ارزیابی کند. اگر تصمیم گرفته شده که اموال شرکت تبدیل به نقد شود یا تجارت متوقف شود، یا شرکت هیچ چاره واقع‌بینانه‌ای به‌جز انجام این کار نداشته باشد، دیگر مبنای تداوم فعالیت وجود ندارد و صورتهای مالی باید بر مبنای دیگری مانند مبنای انحلال تهیه شود.

دیگر آثار درخور توجه برای حسابداری و گزارشگری که باید ارزیابی شوند کدامند؟

در طول سال ۲۰۲۰، شرکتها باید همه حسابها در عرصه‌هایی که مشمول بی‌اطمینانی قضاوت و برآورد هستند را بازنگری کنند. استفاده از اطلاعات پیش‌بینی شده در ارزیابی گستره‌ای از آثار افزون بر تداوم فعالیت، فراگیر است؛ از جمله، کاهش ارزش داراییهای مالی و غیرمالی، زیانهای اعتباری موردانتظار، و بازیافت‌پذیری داراییهای مالیاتی انتقالی به آینده.

اندازه‌گیری ارزش منصفانه

تغییر در اندازه‌گیری ارزش منصفانه، بر موارد افشای الزام‌شده به‌وسیله استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۳ (IFRS13) با عنوان «اندازه‌گیری ارزش منصفانه» اثر می‌گذارد، که شرکتها را ملزم می‌کند تا فنون ارزشیابی و دروندادهای استفاده‌شده در اندازه‌گیری ارزش منصفانه و

همچنین میزان حساسیت ارزشیابی به تغییر در مفروضات را افشا کنند. موارد افشا باید استفاده‌کنندگان را در درک احتمال در نظر گرفته‌شدن کووید ۱۹ برای هدف اندازه‌گیری ارزش منصفانه توانمند سازد. یک سوال مهم این است که کدام شرایط یا مفروضات متناظر، در تاریخ گزارشگری برای شرکت‌کنندگان در بازار، شناخته‌شده یا شناسایی‌پذیر بوده‌اند. برای سال ۲۰۲۰، اندازه‌گیریهای ارزش منصفانه به‌ویژه برای ابزار مالی و سرمایه‌گذاری در املاک باید بازنگری شود، تا اطمینان پیدا شود که ارزشها منعکس‌کننده شرایط در تاریخ ترازنامه هستند. این شامل اندازه‌گیریهای بر مبنای دروندادهای غیرقابل مشاهده است که نشان می‌دهد شرکت‌کنندگان در بازار در انتظارات خود از جریانهای نقد آینده مربوط به دارایی یا بدهی در تاریخ گزارشگری، چگونه اثر کووید ۱۹ را در نظر گرفته‌اند.

در محیط کنونی، نوسان قیمت‌ها در بازارهای مختلف نیز افزایش یافته است. این موضوع بر اندازه‌گیری ارزش منصفانه اثر می‌گذارد، به‌صورت مستقیم، اگر ارزش منصفانه بر اساس قیمت‌های بازار تعیین شود (برای مثال، در مورد سهام یا اوراق بدهی که در یک بازار فعال معامله می‌شود)، یا غیرمستقیم، برای مثال اگر روش ارزشیابی بر مبنای دروندادهایی باشد که از بازارهای پرنوسان مشتق می‌شوند. بنابراین، باید توجه ویژه‌ای به پیش‌بینی قیمت کالایی معطوف شود که در نتیجه‌گیری ارزش منصفانه استفاده می‌شود.

کاهش ارزش داراییهای غیرمالی

استاندارد بین‌المللی حسابداری ۳۶ (IAS 36) با عنوان

بحران همه‌گیری کووید ۱۹ و آثار اقتصادی آن

به این معناست که سرمایه‌گذاران و دیگر ذینفعان

بیش از هر زمان دیگری

به اطلاعات مالی باکیفیت نیاز دارند

بگیرد. کاهش ارزش دارایی همچنین ممکن است مقدار بدهیهای مالیاتی انتقالی به آینده را کاهش داده و معافیت‌های مالیاتی جدید ایجاد کند. شناسایی و ارزیابی و تجدیدارزیابی مستمر برای درک گستره نیاز برای شناسایی و دوره آن، ضروری خواهد بود.

ارزشیابی موجودی کالا تابع **استاندارد بین‌المللی حسابداری ۲ (IAS 2)** با عنوان «موجودی کالا» است، و موجودی کالا براساس اقل بهای تمام‌شده و **خالص ارزش‌بازیافتنی (NRV)**، اندازه‌گیری می‌شود. در محیط کنونی، محاسبه خالص ارزش‌بازیافتنی به احتمال زیاد به روشها یا مفروضات تفصیلی‌تر نیاز دارد، برای مثال، شرکتها ممکن است به دلیل فروش کمتر، مجبور باشند موجودیها را به هزینه منظور کنند. زیانهای کاهش ارزش میان‌دوره موجودی کالا باید در میان‌دوره‌ای منعکس شود که اتفاق می‌افتد، و بازیابی بعدی آنها به عنوان سود دوره‌های بعدی شناسایی می‌شود.

اندازه‌گیری ارزیابیهای زیان اعتباری موردانتظار

اثر کووید ۱۹ بر ریسک اعتباری در بخشهای اقتصادی مختلف شدیدتر و سریعتر خواهد بود. **هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB)** سندی در پاسخ به پرسشهای مرتبط با به‌کارگیری **استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ (IFRS 9)** با عنوان «بزار مالی» منتشر کرده است که شرکتها را ملزم می‌کند اطلاعات معقول و پشتیبانی‌پذیر درباره رویدادهای گذشته، شرایط کنونی، و پیش‌بینی شرایط اقتصادی آینده را برای ارزیابیهای مالی که بر اساس ارزش منصفانه از طریق سودبازیان اندازه‌گیری نشده‌اند، در ارزیابی **زیان اعتباری موردانتظار (ECLs)** منظور کنند. چنین ارزیابی باید بر مبنای اطلاعات در تاریخ گزارشگری و اصلاح‌شده برای اطلاعات بعدی موجود باشد.

ریسک اعتباری بیشتری که بانکها و وام‌دهندگان با آن روبرو هستند، مربوط است به اعطای وام به وام‌گیرندگانی که در بخشهای اقتصادی به شدت متأثر از کرونا قرار دارند. لازم است بر اساس زیان اعتباری موردانتظار، برای تمام عمر باقیمانده ابزار مالی ذخیره برآورد شود، مانند وامهایی که

«کاهش ارزش داراییها» الزاماتی برای کاهش ارزش داراییها غیرمالی دارد. افزون بر آن، دیگر استانداردهای مربوط باید برای برآوردهای مدیریت در نظر گرفته شوند، از جمله **استاندارد بین‌المللی حسابداری ۱۶ (IAS 16)** با عنوان «اموال، ماشین‌الات و تجهیزات»، **استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۶ (IFRS 16)** با عنوان «قراردادهای اجاره» و **استاندارد بین‌المللی حسابداری ۳۷ (IAS 37)** با عنوان «ذخایر، بدهیهای احتمالی و داراییهای احتمالی».

استاندارد بین‌المللی حسابداری ۳۶ تضمین می‌کند که مانده داراییهای شرکت بیش از مقدار بازیافتنی نیست (ارزش منصفانه پس از کسر هزینه‌های کنارگذاری یا ارزش استفاده‌شده هر کدام بیشتر) و شرکتها را ملزم می‌کند وقتی نشانه‌ای از کاهش ارزش دارایی در تاریخ گزارشگری وجود دارد، آزمونهای کاهش ارزش را انجام دهند. نشانه‌های کاهش ارزش شامل تغییرات در خورتوجه با اثر منفی بر شرکت که طی دوره گزارشگری به وقوع پیوسته باشد، یا به‌زودی در بازار یا محیط اقتصادی که شرکت در آن فعالیت می‌کند، روی خواهد داد.

دامنه داراییهای مشمول الزامات استاندارد بین‌المللی حسابداری ۳۶ گسترده است. این داراییها شامل اموال، ماشین‌الات و تجهیزات (بر مبنای بهای تمام‌شده یا مبلغ تجدیدارزیابی‌شده)، داراییهای نامشهود (بر مبنای بهای تمام‌شده یا مبلغ تجدیدارزیابی‌شده)، سرقفلی، داراییهای دارای حق استفاده (اگر بر مبنای بهای تمام‌شده باشد)، سرمایه‌گذاری در املاک (اگر بر مبنای بهای تمام‌شده باشد)، داراییهای زنده (اگر بر مبنای بهای تمام‌شده باشد) و سرمایه‌گذاری در مشارکتهای خاص و واحدهای وابسته که با استفاده از روش ارزش ویژه حساب شده باشد.

شرکتها باید ارزیابی کنند که آیا اثر کووید ۱۹ به‌طور درونی منجر به کاهش ارزش دارایی شده است یا خیر. برای بیشتر شرکتها، آثار اقتصادی به احتمال زیاد منجر به آزمون کاهش ارزش برای داراییهای با عمر طولانی و گروه سایر داراییها خواهد شد. انتظار می‌رود که برآورد جریانهای نقد و سودهای آینده به میزان زیادی زیرتاثیر آثار مستقیم و غیرمستقیم قرار

شده، به‌ترتیبی که پرداختهای بهره به‌کمتر از سطوحی که در ابتدا پیش‌بینی شده بود، کاهش پیدا کند؛ تحصیل یا واگذاری شرکت که به‌تعویق افتاده یا لغو شده است.

همچنین ممکن است افشای بیشتر نیز موردنیاز باشد. برای مثال، **استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۷ (IFRS 7)** با عنوان «ابزار مالی: موارد افشا»، افشای تأخیر پرداخت و نقض وامهای پرداختنی، سودوزیانه‌های ناشی از قطع‌شناخت یا اصلاح، و هرگونه تجدیدطبقه‌بندی اندوخته‌مصون‌سازی شده جریان نقد که ناشی از جریانهای نقدی مصون‌سازی شده آینده است که دیگر انتظار وقوع آنها نمی‌رود. موارد افشا شامل داده‌های کمی، برای مثال درباره ریسک حال شدن، و افشای مشروح می‌باشد، برای مثال این‌که ریسک چگونه مدیریت شده است.

دیگر ملاحظات

دیگر ملاحظات حسابداری و گزارشگری که باید از آنها نام برد، در مرجعهای زیر پوشش داده شده‌اند و شامل شناسایی درآمد و اصلاح قرارداد مربوط به متغیر مابه‌ازا است (مرتبط با **استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۱۵ (IFRS 15)**) با عنوان «درآمد حاصل از قرارداد با مشتریان». اگرچه درآمد زمانی به‌حساب گرفته می‌شود که روی دهد، ممکن است مفروضات مدیریت در اندازه‌گیری درآمد حاصل از کالاها و خدماتی که تاکنون تحویل داده شده نیز زیرتأثیر قرار گیرد. برای مثال، کاهش تقاضا می‌تواند منجر به افزایش برگشتیهای موردانتظار، امتیاز بیشتر در مورد قیمت، کاهش تخفیف مقدار خرید، جریمه برای تحویل دیر هنگام، یا کاهش در قیمت‌هایی که برای مشتری فراهم می‌گردد، بشود. شرکت ممکن است حقوق لازم‌الاجرا یا تعهدات قراردادی با مشتری را اصلاح کند، مثل اعطای امتیاز قیمت که در آن لازم است در نظر گرفته شود که امتیاز ناشی از حل‌تغییری بوده که از ابتدای قرارداد وجود داشته یا به‌اصلاحی مربوط می‌شود که حقوق و تعهدات طرفین را تغییر داده است.

منبع:

• S. GOULD, C. ARNOLD, **The Financial Reporting Implications of COVID-19**, IFAC, APRIL 2020

به‌وام‌گیرندگانی داده شده که ریسک اعتباری آنها به میزان درخور توجهی نسبت به زمان دادن وام، افزایش داشته است.

مراجع انتظام‌بخشی از جمله **مرجع بورسها و بازارهای اروپا (ESMA)** در حال انتشار رهنمود هستند تا به‌کمک آن اطمینان به‌دست آید که شرکتها به‌طور صادقانه زیانه‌های اعتباری موردانتظار را ارائه کرده‌اند و استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ را به‌صورت یکنواخت به‌کار گرفته‌اند. اندازه‌گیری زیان اعتباری موردانتظار برای شرکت‌های همه صنایع غیر از خدمات مالی کاربرد دارد، اما ملاحظات خاص و رهنمود زیان اعتباری موردانتظار برای وام‌دهندگان و بانکها هم موجود است.

زیان اعتباری موردانتظار، مبلغ احتمال موزونی است که به‌وسیله ارزیابی گستره‌ای از نتایج ممکن تعیین می‌شود. افشای کیفی و کمی استفاده‌کنندگان از صورتهای مالی را در درک اثر ریسک اعتباری بر مبلغ، زمان‌بندی و بی‌اطمینانی جریانهای نقد آینده توانمند می‌سازد. این، شامل مبنای درون‌دادها و استفاده از مفروضات و فنون برآورد می‌شود.

حسابداری مصون‌سازی

شرکت ممکن است به‌عنوان قسمتی از راهبرد مدیریت ریسک خود، مطابق با استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی ۹ با عنوان «ابزار مالی»، حسابداری مصون‌سازی را به‌کار گیرد. کووید ۱۹ ممکن است احتمال رویداد یک مبادله پیش‌بینی‌شده مصون‌سازی‌شده را کاهش داده یا بر زمان‌بندی آن اثر بگذارد. در نتیجه، ممکن است معیار حسابداری مصون‌سازی در استانداردهای گزارشگری مالی کاربردپذیر، دیگر محقق نشود، برای مثال، وقتی دارایی مالی مصون‌سازی‌شده از نظر اعتباری کاهش ارزش پیدا کند. اگر مبادله پیش‌بینی‌شده مصون‌سازی‌شده دیگر احتمال بالایی برای وقوع نداشته باشد، حسابداری مصون‌سازی متوقف می‌شود و سودیازبان انباشته ابزار مصون‌سازی باید دوباره در ردیف سودیازبان طبقه‌بندی شود. اقلام مصون‌سازی‌شده در مصون‌سازی جریان نقد که ممکن است از همه‌گیری کووید ۱۹ تأثیر بپذیرد شامل این موارد است: حجم فروش یا خرید که به‌کمتر از سطوحی که در ابتدا پیش‌بینی شده بوده کاهش پیدا کند؛ انتشار بدهی برنامه‌ریزی‌شده که به‌تأخیر افتاده یا لغو

